

Valstybinė lietuvių kalbos komisija

2013 metų veiklos ataskaita

Vilnius, 2013

Turinys

Valstybinė lietuvių kalbos komisija	3
Kalbos komisijos veikla pagal nustatytas funkcijas	4
1. Koordinuoja ir administruoja kalbos programas	4
2. Teikia Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, ministerijoms ir kitoms institucijoms siūlymus ir išvadas dėl kalbos politikos, Valstybinės kalbos įstatymo įgyvendinimo, teisės aktų kalbos ir (ar) terminijos	5
3. Nustato lietuvių kalbos tvarkybos kryptis, nagrinėja visuomenei svarbius kalbos kultūros, kalbos vartosenos ir norminimo klausimus ir priima dėl jų sprendimus, užtikrina kalbos normų sklaidą	6
Nutarimai ir protokoliniai nutarimai.....	7
Įvairių kalbos klausimų svarstymas pakomisių posėdžiuose	8
Ekspertinės išvados raštu įvairiais kalbos klausimais	9
Kalbos konsultacijų banko pildymas	9
Terminų banko informacinės ir organizacinės sistemos administravimas	9
Kalbos normų ir kitos kalbinės informacijos skelbimas Kalbos komisijos svetainėje	10
4. Vertina ir tvirtina norminamuosius kalbos veikalus, terminijos šaltinius, teisės aktų terminus, konsultuoja institucijas ir asmenis terminų tvarkybos klausimais	10
Teisės aktų terminų derinimas vieno langelio principu	11
Bendradarbiavimas su ES institucijomis terminijos klausimais	11
5. Rūpinasi lietuvių kalbos diegimu į informacines technologijas	11
6. Skelbia rekomendacijas dėl svetimžodžių atitikmenų, rūpinasi kalbos paveldu – tarmių ir etninių vietovardžių išsaugojimu, raštijos paminklų publikavimu ir kt.	12
7. Rūpinasi kalbos būkle švietimo įstaigose, visuomenės informavimo priemonėse, leidyboje, mokslo veikloje, viešajame gyvenime ir kitose srityse	13
Vadovėlių kalbos taisyklingumo vertinimas	13
Kiti su švietimo sritimi susiję darbai	14
Kalbos konsultacijos internetu ir telefonu	15
Visuomenės kalbiniam švietimui skirtos priemonės	15
8. Bendradarbiauja su Kalbos inspekcija ir kalbos tvarkytojais, teikia konsultacijas kalbos vartosenos ir kalbos politikos klausimais	16
9. Įgyvendina kitas teisės aktų nustatytas funkcijas	16
Priedai:	
1 priedas. Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programa (2.9)	19
2 priedas. Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programa (2.1)	24
3 priedas. Ekspertų posėdžiai	26
4 priedas. Recenzuoti leidiniai	29
5 priedas. Kalbos komisijos posėdžiai	32
6 priedas. Terminų banke 2013 m. paskelbti valstybės institucijų teisės aktų aprobuotų, teiktinų ir neteiktinų terminų straipsniai ir jų rinkiniai	37

Valstybinė lietuvių kalbos komisija

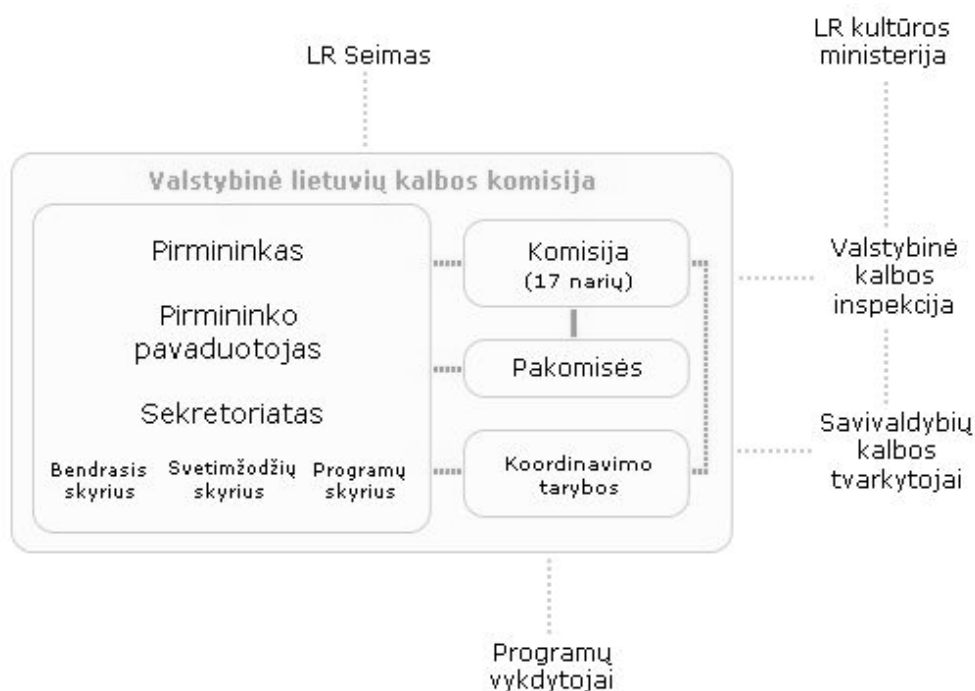
Valstybinė lietuvių kalbos komisija (toliau – Kalbos komisija) yra Lietuvos Respublikos Seimo įsteigta valstybės įstaiga. Jos veiklos pobūdis, uždaviniai, funkcijos ir sandara nustatyti 2001 m. lapkričio 20 d. Lietuvos Respublikos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatyme (Žin., 2001, Nr. 102-3628; Nr. 83-2985, 115-4281) ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Seimo 2004 m. gegužės 11 d. nutarimu Nr. IX-2232 (Žin., 2004, Nr. 81-2887; 2012, Nr. 51-2532).

Kalbos komisiją sudaro 17 Seimo skiriamų narių – aukštųjų mokyklų dėstytojų, mokslo institutų, kultūros įstaigų darbuotojų. Iš jų etatiniai darbuotojai yra 2 – Kalbos komisijos pirmininkas ir pavaduotojas. Kalbos komisijos nutarimai ir kiti sprendimai kalbos klausimais priimami Kalbos komisijos posėdžiuose.

2012 m. gegužės 24 d. nutarimu Nr. XI-2035 Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino 2012–2017 m. kadencijos Kalbos komisijos sudėtį. Kalbos komisijos pirmininkė – doc. dr. Daiva Vaišnienė.

Kalbos komisijos sekretoriatas rengia nutarimų ir rekomendacijų projektus, kitą komisijos ir pakomisių posėdžiuose svarstomą medžiagą, atlieka kalbos programų koordinavimo ir administravimo darbus, administruoja Lietuvos Respublikos terminų banko informacinę ir organizacinę sistemą, tvarko Kalbos konsultacijų banką, konsultuoja visuomenę įvairiais kalbos klausimais, rūpinasi kalbinės informacijos sklaida.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos sandara ir ryšiai su kitomis institucijomis

Kalbos komisijos 2013 m. veikla pagal nustatytas funkcijas

1. Koordinuoja ir administruoja kalbos programas

2013 m. toliau vykdytos Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programa (kodas 2.9), Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programa (kodas 2.1) ir programa „Teisinė ir administracinė valstybinės kalbos priežiūra“ (kodas 1.5). Sprendimus dėl kalbos programų vykdymo eigos, tvarkos ir finansavimo priima Kalbos programų koordinavimo taryba, programų koordinavimo ir administravimo darbus atlieka Kalbos komisijos Programų skyrius.

Vykdamas Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programą ypač daug dėmesio skirta valstybinės kalbos funkcionalumui viešajame gyvenime skatinti, efektyviam visuomenės kalbiniam švietimui ir ugdymui užtikrinti, kalbos mokslo ir taikomiesiems tyrimams bei jų rezultatų sklaidai (*žr. 1 priedą*).

Pradėtas lietuvių kalbos būklės aukštesiose mokyklose tyrimas: numatyta atlikti jose dėstomo specialybės kalbos kurso dalyko aprašų analizę, kalbos taisyklingumo aspektu įvertinti 2013 m. apgintus magistro darbus ir 2010–2013 m. išleistus vadovėlius.

Toliau remtas specialybės kalbos dėstymas aukštesiose mokyklose, mokslo tiriamieji projektai, valstybinės kalbos kursai kitakalbiams Lietuvos gyventojams. Taip pat remtas Visagino visuomeninės televizijos „Russkaja volna“ kiekvienos darbo dienos žinių santraukos lietuvių kalba rengimas ir žurnalo „Gimtoji kalba“ teminių puslapių „Lietuvių bendrinės kalbos normų funkcionavimas, tarmės ir jų kaita“ rengimas ir publikavimas.

Išleisti mokytojams, mokiniams, studentams aktualūs 4 tarmių leidiniai: „Lietuvių kalbos tarmės mokyklai“ (2 knygos) ir „Tarmių tekstynas“ (2 knygos) su kompaktinėmis plokštelėmis.

Baigta rengti bibliografinė literatūros rodyklė „Lietuvių kalbotyra 2006–2010“.

2013 m. aukštųjų universitetinių mokyklų, kolegijų, apskričių, valstybinės reikšmės ir savivaldybių viešosioms bibliotekoms nupirkti 14 pavadinimų 553 lituanistiniai leidiniai.

Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programą vykdė 21 institucija (37 projektai) (*žr. 1 priedą*).

Iš Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programos lėšų remti tyrimai, padėsiantys tiksliau įvertinti dabartinės kalbos ir jos atmainų padėtį, numatyti kalbos raidos procesus ir planuoti kalbos tvarkybą. 2013 m. baigti vykdyti emigrantų kalbos, rytų aukštaičių uteniškių ir rytų aukštaičių vilniškių paribio moksliniai tyrimai, rinkti tarmių duomenys.

Vytauto Didžiojo universitetas vykdė projektą „Jaunimo kirčiavimo polinkiai: bendrinės kalbos normos ir šnekamosios kalbos kirčiavimo tendencijos“, jo pagrindu tikslintos Kalbos komisijos rekomendacijos dėl kirčiavimo normų.

2013 m. nupirkti 2 pavadinimų 132 lituanistiniai leidiniai, jie nemokamai perduoti aukštųjų universitetinių mokyklų, kolegijų, apskričių, valstybinės reikšmės ir savivaldybių viešosioms bibliotekoms.

Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programą vykdė 7 institucijos (9 projektai) (*žr. 2 priedą*).

Iš programos „Teisinė ir administracinė valstybinės kalbos priežiūra“ finansuota Kalbos komisijos sekretoriato veikla.

Koordinuodama ir administruodama programas Kalbos komisija atliko 98 viešųjų pirkimų procedūras, įvertino projektų vykdytojų pateiktas 134 ketvirčių, 32 metines ir 11 baigiamųjų ataskaitų. Suorganizuotos 88 metinių ir baigiamųjų ataskaitų ekspertizės, 75 vertinti pateiktų leidinių rankraščių ekspertizės, gautos 104 recenzijos (*žr. 4 priedą*).

Atlikti kiti organizaciniai darbai: surengta 11 Kalbos programų koordinavimo tarybos posėdžių (*žr. 1 priedą*), tvarkyta 20 dokumentų registrų, parengtas 271 raštas programų vykdytojams.

Remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 (2011 m. balandžio 20 d. nutarimo Nr. 480 redakcija) patvirtinta Strateginio planavimo metodika, parengta Kalbos komisijos 2013 metų veiklos ataskaita. Joje aptarta veikla ir pasiekti rezultatai, pateikta išsami informacija apie vertinimo kriterijų įvykdymą. Iš šios ataskaitos matyti, kad dauguma efekto, rezultato ir produkto kriterijų įvykdyti 100 procentų.

Kalbos programų lėšos

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 144 kalbos programų darbams atlikti skyrė 2703 tūkst. Lt, iš jų:

Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programai – 1382 tūkst. Lt;

Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programai – 300 tūkst. Lt;

programai „Teisinė ir administracinė valstybinės kalbos priežiūra“ – 1021 tūkst. Lt (darbo užmokestis – 643 tūkst. Lt, soc. draudimo įmokos – 199,2 tūkst. Lt, prekės ir paslaugos – 175,8 tūkst. Lt, darbdavių socialinė parama pinigais – 3 tūkst. Lt).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1147 patikslino Kalbos komisijos asignavimų paskirstymą pagal programas (iš 2.9 programos 10 tūkst. Lt perkelta į 1.5 programą).

2013 m. skirtos lėšos panaudotos pagal paskirtį. Dauguma 2.1 ir 2.9 programų priemonės vykdančių institucijų skirtus asignavimus panaudojo 100 procentų. Lietuvių kalbos institutas, Šiaulių universitetas, Kauno technologijos universitetas ir Vilniaus universitetas Kalbos komisijai grąžino 12,9 tūkst. Lt. Šios institucijos lėšų nepanaudojo dėl mažesnių, negu buvo planuota, komandiruočių ir paslaugų išlaidų, pakoreguotų komandiruočių planų ir kt. Iš grąžintų lėšų 12 tūkst. Lt buvo panaudota kitiems programose numatytiems darbams vykdyti.

2. Teikia Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, ministerijoms ir kitoms institucijoms siūlymus ir išvadas dėl kalbos politikos, Valstybinės kalbos įstatymo įgyvendinimo, teisės aktų kalbos ir (ar) terminijos

Į Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą pasiūlyta įtraukti nuostatą, pagal kurią, įrengiant išorinę reklamą, turi būti vadovaujama ir valstybinės kalbos vartojimą reglamentuojančiais teisės aktais. Seimas, priimdamas įstatymą, pritarė pasiūlytam įstatymo papildymui.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai pateikta pastabų dėl jos parengtų Tautinių mažumų įstatymo ir Valstybinės kalbos įstatymo pakeitimo įstatymo projektų. Seimo frakcijoms pateiktas atsiliepimas apie Lietuvos Respublikos Seime įregistruotą Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymo projektą. Atkreiptas dėmesys į galimus abiejų įstatymų projektų prieštaravimus Valstybinės kalbos įstatymo nuostatomis.

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui, Seimo nariams pateikta pastabų dėl įregistruotų Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.40 straipsnio pakeitimo ir Valstybinės kalbos įstatymo 16 straipsnio pakeitimo įstatymų projektų, kuriais siekta įteisinti galimybę registruoti nelietuviškus juridinių asmenų pavadinimus. Kalbos komisijos nuomone, tokioms nuostatomis neturėtų būti pritaroma, nes lietuvių kalboje pakanka išteklių juridinių asmenų pavadinimams sudaryti.

Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyriaus vedėja Audra Ivanauskienė sausio–vasario mėn. dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto rengtuose klausymuose dėl Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo ir papildymo, taip pat įstatymo priedo papildymo įstatymo projekto, parengė ir pateikė

pastabų dėl projekte apibrėžiamų sąvokų (8 siūlymai), kai kurių straipsnių formuluočių (6 siūlymai), dalyvavo diskusijose.

Parengtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl originalių lietuviškų arba lokalizuotų (išverstų į lietuvių kalbą) kompiuterinių programų naudojimo valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, visose viešosiose interneto prieigos vietose“ projektas (išsamiau žr. 5 skyriuje).

Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlyta Vyriausybės darbo reglamentą papildyti papunkčiu, pagal kurį Vyriausybės nutarimų rengėjai dėl teisės aktų projektų, kuriuose yra nuostatų, reglamentuojančių valstybinės kalbos vartojimą, privalėtų gauti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išvadą. Šiam siūlymui nepritarė Teisingumo ministerija.

Pritarta nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 24 d. nutarimo Nr. 1281 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projektui.

Nepritarta Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl pasiūlymo Valstybinei lietuvių kalbos komisijai“ projektui. Atkreiptas dėmesys, kad siūlymas „teisės aktu – komisijos nutarimu nustatyti taisykles, pagal kurias oficialiuose dokumentuose rašytini Lietuvos Respublikos piliečių ir kitų asmenų asmenvardžiai, taip pat ir tie, kurių kilmė arba autentiška rašyba yra nelietuviška“ peržengia teisės aktų nustatytas komisijos įgaliojimų ribas, neaiškiai suformuluotas reglamentavimo objektas.

Ūkio ministerijai pateikta pastabų dėl Išorinės reklamos įrengimo taisyklių projekto.

Teisingumo ministerijai pateikta pastabų dėl teisingumo ministro įsakymų „Dėl teisės aktų informacinės sistemos naudojimo teisėkūrai tvarkos aprašo“ ir „Dėl teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ projektų.

Susisiekimo ministerijai pateikta pastabų dėl susisiekimo ministro įsakymo „Dėl Universaliosios pašto paslaugos teikimo taisyklių patvirtinimo“ projekto.

Kalbos komisijos pirmininkė Daiva Vaišnienė ir pavaduotoja Jūratė Palionytė susitiko su Lietuvos notarų rūmų prezidentu Mariumi Stračkaičiu. Paprašyta, kad notariai, tvarkydami juridinių asmenų registravimo dokumentus, atkreiptų savo klientų dėmesį į taisyklingumo reikalavimus, taikomus juridinių asmenų pavadinimams. Notarų rūmai pagal Kalbos komisijos raštą parengė rekomendaciją notarams.

Kalbos komisijoje surengtas Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos atstovų pasitarimas dėl Lietuvos Respublikos pilietybę įgyjančių asmenų vardų ir pavardžių rašymo naujuose jų tapatybės dokumentuose. Pasitarime konstatuota, kad tos problemos, nors ir susijusios su kalbos dalykais (rašymu), reikalauja aiškesnio teisinio procedūrinio reglamentavimo, kuris nepriskiriamas Kalbos komisijos kompetencijos sričiai. Pasitarimo metu aptarti klausimai išdėstyti Kalbos komisijos rašte Vyriausybei.

Kalbos komisijos prašymu Valstybinė kalbos inspekcija patikrino Vilniaus r. savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriaus 2012 m. registruotus, įtrauktus į apskaitą civilinės būklės aktų įrašus. Remiantis inspekcijos informacija apie nustatytus pažeidimus Teisingumo ministerija raštu paprašyta atkreipti savivaldybių civilinės metrikacijos skyrių dėmesį į tai, kad registruojant civilinės būklės aktus būtų laikomasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.282 str. reikalavimo „Vardas, pavardė ir vietovardžiai rašomi pagal lietuvių kalbos taisykles“.

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijai pateikta nuomonė dėl grupės asmenų siūlymo papildyti Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą ir Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymą nuostatomis, pagal kurias už kalbos pažeidimus būtų skiriami viešieji darbai ar apribojama laisvė. Komisija šiems siūlymams nepritarė.

3. Nustato lietuvių kalbos tvarkybos kryptis, nagrinėja visuomenei svarbius kalbos kultūros, kalbos vartosenos ir norminimo klausimus ir priima dėl jų sprendimus, užtikrina kalbos normų sklaidą

Nutarimai ir protokoliniai nutarimai

2013 metais įvyko 87 ekspertų pakomisių posėdžiai (žr. 3 priedą), 9 Kalbos komisijos posėdžiai (žr. 5 priedą).

Priimta 13 nutarimų:

Nr. N-1 (137) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. rugpjūčio 28 d. nutarimo Nr. 63 „Dėl Lietuvos vietovardžių sąrašo“ papildymo“

Nr. N-2 (138) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimo Nr. N-2 (91) „Dėl Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“

Nr. N-3 (139) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. N-8 (97) „Dėl Terminų žodynų vertinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“

Nr. N-4 (140) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 48 „Dėl valstybių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-5 (141) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 54 „Dėl valstybių sostinių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-6 (142) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2007 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. N-4 (113) „Dėl valdų ir kraštų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-7 (143) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 48 „Dėl valstybių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-8 (144) Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 54 „Dėl valstybių sostinių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-9 (145) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 48 „Dėl valstybių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-10 (146) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 54 „Dėl valstybių sostinių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-11 (147) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. birželio 19 d. nutarimo Nr. 60 „Dėl lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos“ pakeitimo“

Nr. N-12 (148) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. gegužės 2 d. nutarimo Nr. 54 „Dėl valstybių sostinių pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. N-13 (149) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 48 „Dėl valstybių pavadinimų“ pakeitimo“

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. birželio 26 d. nutarimo Nr. 589 1 p. pateiktą pasiūlymą, 2013 m. spalio 24 d. priimtas nutarimas Nr. N-11 (147) „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. birželio 19 d. nutarimo Nr. 60 „Dėl lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos“ pakeitimo“. Į nutarimu Nr. 60 patvirtintų Rašybos ir skyrybos nuostatų 3.2 punktą įtraukta dar viena – oficialių dokumentų – sritis, kurioje gali būti vartojamos autentiškos kitų kalbų asmenvardžių formos (išimtis – Lietuvos Respublikos piliečių asmens dokumentai).

Siekiant išsiaiškinti, kokia reali kitų kalbų asmenvardžių vartojimo valstybės institucijų ir įstaigų dokumentuose praktika ir kokių kalbinių rekomendacijų trūksta, prieš priimant nutarimą buvo atlikta tų institucijų ir įstaigų apklausa.

Priimta 17 norminamųjų rekomendacinio pobūdžio protokolinių nutarimų:

Nr. PN-1 „Dėl rekomendacijos „Dėl valstybių parlamentų lietuviškų pavadinimų“

Nr. PN-2 „Dėl rekomendacijos „Dėl dekoratyvinių augalų lietuviškų pavadinimų (C–F)“

Nr. PN-3 „Dėl rekomendacijos „Dėl dekoratyvinių augalų lietuviškų pavadinimų (G–K)“

Nr. PN-4 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2008 m. spalio 2 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-6 „Dėl valstybių gyventojų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. PN-5 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2009 m. gegužės 14 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-3 „Dėl rekomendacijos „Dėl valdų ir kraštų gyventojų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. PN-6 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2008 m. spalio 2 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-6 „Dėl valstybių gyventojų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. PN-7 (k-10.1) „Dėl 2004 m. spalio 28 d. rekomendacijos Nr. 11 (k-10) „Dėl kai kurių pirminių (paprastųjų) ir galūninės darybos būdvardžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-8 (k-14.1) „Dėl 2005 m. kovo 3 d. rekomendacijos Nr. R-1 (k-14) „Dėl kai kurių mišriųjų veiksmažodžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-9 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2008 m. spalio 2 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-6 „Dėl valstybių gyventojų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. PN-10 (k-15.1) „Dėl 2005 m. gegužės 5 d. rekomendacijos Nr. R-8 (k-15) „Dėl kai kurių priesaginių veiksmažodžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-11 (k-11.2) „Dėl 2004 m. spalio 28 d. rekomendacijos Nr. 12 (k-11) „Dėl kai kurių priesaginių būdvardžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-12 (k-12.1) „Dėl 2004 m. spalio 28 d. rekomendacijos Nr. 13 (k-12) „Dėl kai kurių priešdėlinių ir sudurtinių būdvardžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-13 (k-5.2) „Dėl 2003 m. gruodžio 4 d. rekomendacijos Nr. 8 (k-5) „Dėl kai kurių priesaginių daiktavardžių kirčiavimo“ pakeitimo ir papildymo“

Nr. PN-14 „Dėl rekomendacijos „Dėl dekoratyvinių augalų lietuviškų pavadinimų (L–N)“

Nr. PN-15 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2010 m. spalio 28 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-6 „Dėl svetimžodžių atitikmenų sąrašo“ papildymo“

Nr. PN-16 „Dėl Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2008 m. spalio 2 d. protokolinio nutarimo Nr. PN-6 „Dėl valstybių gyventojų pavadinimų“ pakeitimo“

Nr. PN-17 „Dėl rekomendacijos „Dėl dekoratyvinių augalų lietuviškų pavadinimų (O–P)“

Įvairių kalbos klausimų svarstymas pakomisų posėdžiuose

Vardyno pakomisė (10 posėdžių) rengė nutarimų dėl valstybių, jų sostinių, taip pat valstybių gyventojų pavadinimų pakeitimo projektus. Kartu su kviestiniais ekspertais žodyno „Pasaulio vietovardžiai. Azija“ redakcijos teikimu svarstė kai kurių Azijos kalbų vietovardžių transkribavimo klausimus. Pasiūlė į Lietuvos vietovardžių sąrašą (patvirtintą Kalbos komisijos 63-uoju nutarimu) įrašyti etninių sričių pavadinimus ir patikslintą ežero vardo norminį variantą (*Plocis*), diskutavo dėl piliečių vardų vertinimo kriterijų.

Vardyno pakomisės nariai tyrė probleminius vardų suteikimo, pavardžių sudarymo ir keitimo (daugiausia trumpinimo) klausimus, pateiktus metrikacijos įstaigų ir fizinių asmenų, taip pat probleminius vietų vardų klausimus, gautus iš savivaldybių administracijų.

Jungtiniuose Vardyno ir Gramatikos pakomisų posėdžiuose (7) svarstyti kitų kalbų asmenvardžių vartojimo lietuvių kalboje, pirmiausia dokumentuose, principai, Europos Sąjungos institucijų atstovų teikimu aptarti kai kurie probleminiai asmenvardžių gramatinimo dalykai.

Tarties ir kirčiavimo pakomisės posėdžiuose (6) analizuoti tyrimo „Jaunimo kirčiavimo polinkiai: bendrinės kalbos normos ir šnekamosios kalbos kirčiavimo tendencijos“ rezultatai, svarstyta kai kurių veiksmažodžių, daiktavardžių ir būdvardžių kirčiavimo normų kaita, parengti 6 anksčiau Kalbos komisijos priimtų kirčiavimo rekomendacijų pakeitimo ir papildymo projektai.

Gramatikos, rašybos ir skyrybos pakomisės posėdžiuose (2) parengta rekomendacija dėl Europos Sąjungos valstybių narių parlamentų pavadinimų.

Žodyno pakomisė (2 posėdžiai) svarstė naujų svetimžodžių atitikmenis, taip pat mokytojų, egzaminų vertintojų klausimus dėl kai kurių žodžių reikšmių ir formų vertinimo mokinių baigiamuosiuose darbuose.

Laikiniųjų darbo grupių pakomisėse aptarti tarmių medžiagos rinkimo instrukcijos rengimo klausimai (2 posėdžiai), aukštųjų mokyklų baigiamųjų darbų kalbos taisyklingumo tyrimo metodika (1 posėdis), siūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl tarmių išsaugojimo (1 posėdis).

Apie Terminologijos pakomisės darbą žr. 4 skyriuje, Kalbos technologijų pakomisės – 5 skyriuje, Vadovėlių vertinimo pakomisės – 7 skyriuje.

Ekspertinės išvados raštu įvairiais kalbos klausimais

Per metus parengta per 300 ekspertinių išvadų dėl asmenvardžių (daugiausia dėl ketinamų keisti vardų ir pavardžių), vietovardžių (dėl gyventojų ginčijamų vietovardžių norminių formų; vietovardinės kilmės gatvių pavadinimų, dėl atkuriamų kaimų vardų ir kt.), įstaigų pavadinimų, formų, žodžių, junginių taisyklingumo, žodžių ir sakinių prasmės aiškinimo ir kt.

VĮ Registrų centro prašymu atlikta Adresų registre teikiamų 211 vietovardžių kirčiavimo ekspertizė. Informacijos dėl trūkstamų duomenų kreiptasi į atitinkamas savivaldybes.

Kalbos konsultacijų banko pildymas

Kalbos konsultacijų bankas – Kalbos komisijos svetainėje *VLKK.lt* skelbiama telefonu, elektroniniu paštu ir internetu gaunamų klausimų ir parengtų atsakymų duomenų bazė.

Per metus Kalbos konsultacijų banko bazė papildyta 566 naujais įrašais (dabar jame per 11 000 antraštinių žodžių), redaguoti 687 įrašai, iš jų pagal lankytojų pastabas koreguota 70 įrašų.

Konsultacijų banko lankytojai 2013 metais daugiausia ieškojo informacijos dėl polinksnų *dėka, pagalba*, junginio *tu tarpu*, žodžių *įtakoti, pilnas, pilnai* (daugiau nei 1400 kartų), junginių *būti, tapti kas, kuo, atstovauti kam* valdymo (apie 1300 kartų). Populiarūs rašybos klausimai: *brūkšnys, brūkšnelis* (apie 1200 kartų), dalelytė *ne* (apie 1000 kartų), įterpinių skyrybos klausimai.

Terminų banko informacinės ir organizacinės sistemos administravimas

Kalbos komisijos sekretoriato Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyriui pavestas Lietuvos Respublikos terminų banko (LRTB) informacinės ir organizacinės sistemos administravimas.

Per metus LRTB (<http://terminai.vlkk.lt>) paskelbti 893 aprobuoti teisės aktuose vartojami ar teikiami vartoti terminų straipsniai (151 terminų straipsnių rinkinys), taip pat 2 teiktini (1 terminų straipsnių rinkinys) kitų dokumentų terminų straipsniai.

Be teisės aktų terminų, Terminų banke 2013 m. paskelbti Kalbos komisijos teigiamai įvertinto Krašto apsaugos ministerijos pateikto „NATO mokymų ir pratybų finansavimo terminų žodyno (AAP-43(1)“ terminų straipsniai (267). Taip pat visuomenė per Terminų banką supažindinta su rekomenduojamais dekoratyvinių ir kitų augalų, augalų šeimų pavadinimais (iš viso 2011 pavadinimų). Terminų banką papildė A. Sliesaravičiaus, J. Lazausko, V. Stanio, S. Keinio, G. Klimovienės „Žemės ūkio augalų selekcijos ir sėklininkystės terminų žodyno“ (Vilnius, 2010) terminų straipsniai (per 3000). Visi šie terminų straipsniai skelbiami Terminų banke kaip *teiktini*.

Iš viso 2013 m. pabaigoje Terminų banką sudarė 212 233 terminų straipsniai: 9519 aprobuotų, 201 549 teiktinų, 1165 neteiktinų terminų straipsniai.

Tikrintos, tikslintos, pildytos į LRTB pateiktų terminų straipsnių (jų rinkinių) ekspertizės. Į LRTB sistemą surašytos Terminologijos pakomisės posėdžių pastabos (dėl 1282 terminų straipsnių). Taip pat tikrinta terminų straipsnių (jų rinkinių) parengimo kokybė po ekspertizės ir Terminologijos pakomisės posėdžių, prieš teikiant Kalbos komisijai aprobuoti (beveik 900 terminų straipsnių).

Atliekant LRTB informacinės sistemos priežiūrą palaikyti ryšiai su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamentu. Siekiant užtikrinti LRTB skelbiamų duomenų (ypač aprobuotų terminų straipsnių) patikimumą, buvo nuolat bendradarbiaujama su valstybės institucijomis – terminų straipsnių teikėjomis, reaguota į gaunamas LRTB vartotojų pastabas. Pagal pateiktas valstybės institucijų terminijos komisijų, taip pat Terminų banko vartotojų pastabas ir siūlymus taisyti terminų straipsniai: tikslintos šaltinių nuorodos, tikslintos, pildytos ir (ar) redaguotos sąvokų apibrėžtys ir kt. (790 terminų straipsnių). Institucijų terminijos komisijų atstovai raštu ir žodžiu konsultuoti duomenų pateikimo į LRTB klausimais.

Kalbos normų ir kitos kalbinės informacijos skelbimas Kalbos komisijos svetainėje

Kalbos komisijos nutarimai ir rekomendacijos skelbiami svetainėje *VLKK.lt*. Atnaujinti ir nuolat pildyti beveik visi svetainės skyriai. Sukurti nauji skyriai „Juridinių asmenų pavadinimai“, „Tarmių metai 2013“. Lankomiausias skyrius – „Kalbos konsultacijos“. Per metus svetainėje paskelbta 240 naujienų pranešimų, prenumeratoriams išsiųsti 37 naujienų pranešimai, apklausose pateikti 23 klausimai (kokiomis raidėmis rašomos trumposios žinutės, kaip vertinama vardų pasvetainė ir kt.). Lankytojai pradėjo 81 diskusijų temą.

Svetainę *VLKK.lt* per 2013 metus aplankė daugiau kaip 211 tūkst. unikalių lankytojų (apie 800 tūkst. apsilankymų). Peržiūrėta apie 4 mln. svetainės puslapių rodinių.

Lietuvos piliečių vardų sąvadas ir teisės aktų nuostatos dėl asmenvardžių skelbiamos pasvetainėje *vardai.vlkk.lt*. Ją per metus aplankė daugiau kaip 29 tūkst. unikalių lankytojų (apie 40 tūkst. apsilankymų), peržiūrėta apie 360 tūkst. svetainės puslapių rodinių. Pradėtos teikti nuorodos į aktualius žiniasklaidos straipsnius (metų pabaigoje buvo 294 nuorodos).

Pradėta kurti nauja pasaulio vietovardžių pasvetainė *pasaulio-vardai.vlkk.lt*. Į ją perkelta Kalbos komisijos užsakymu parengto žodyno „Pasaulio vietovardžiai. Europa“ (Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2006) duomenų bazė, apimanti 47 šalių vietovardžius (iš viso apie 54 tūkst. autentiškų vietovardžių ir jų formų, apie 40 tūkst. antraštinių sulietuvintų vietovardžių). Pasvetainę visuomenei ketinama atverti 2014 metais.

4. Vertina ir tvirtina norminamuosius kalbos veikalus, terminijos šaltinius, teisės aktų terminus, konsultuoja institucijas ir asmenis terminų tvarkybos klausimais

Kalbos komisijos balandžio 4 d. posėdyje pritarta „Kalbos patarimų“ knygos „Leksika: skolinių vartojimas“ antrajam pataisytam ir papildytam leidimui (šio leidimo medžiaga 2012 m. apsvairstyta Žodyno pakomisėje). Jame skoliniai suskirstyti pagal aktualumą, persvairstytas jų vertinimas, įtraukta naujų vartosenai aktualių žodžių, išbraukti pasenę, aktualumą praradę skoliniai. Išleista knyga pripažinta norminiu skolinių šaltiniu.

Terminologijos pakomisės posėdžiuose (47, vienas iš jų bendras su Žodyno pakomise) apsvairstyti į LRTB valstybės institucijų teikiami terminų straipsniai (1282), Europos Sąjungos institucijų per vieno langelio sistemą teikiami terminologiniai paklausimai (27), 7 terminų žodynai, 1 žodyno pataisyti ir papildyti terminai, 1 terminų standartas, botanikos ir zoologijos lietuviškos nomenklatūros pavadinimai, kiti terminologijos ir svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis klausimai, pradėta svarstyti Europos žodyno „Eurovoc“ 4.4 versija.

Kalbos komisijos posėdžiuose teigiamai įvertinti 4 terminų žodynai, 1 terminų standartas, aprobuoti 893 terminų straipsniai (151 terminų straipsnių rinkinys). Tai valstybės institucijų prižiūrimų sričių (finansų, viešojo saugumo, kultūros, teisės, ekonomikos, transporto, komunikacijų, žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto, energetikos, aplinkos, sveikatos, farmacijos, socialinės apsaugos, gynybos ir kt.) teisės aktų (jų projektų) terminai. Juos pateikė 21 valstybės institucijos terminijos komisija (žr. 6 priedą).

Elektroniniu paštu ir telefonu suteikta per 600 konsultacijų terminijos, svetimžodžių keitimo klausimais. Konsultuoti Europos Sąjungos institucijų vertėjai, redaktoriai, terminologai, taip pat Lietuvos institucijų valstybės tarnautojai, privačių įstaigų darbuotojai, kiti interesantai.

Konsultuoti žodynų rengėjai terminologijos, žodynų rengimo klausimais.

Birželio 10 d. J. Palionytė, A. Ivanauskienė ir Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyriaus vyriausiasis specialistas A. Umbrasas dalyvavo asociacijos „ICF Lithuania“ organizuotame pasitarime dėl galimų svetimžodžio *koučingas* atitikmenų.

Spalio 10–11 d. Lietuvių kalbos institute vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Terminologija ir terminografija: raida, aktualijos, perspektyvos“ A. Umbrasas skaitė pranešimą „Lietuvos Respublikos terminų bankas: 10 metų po įstatymo priėmimo“. Pranešimo pagrindu parengė straipsnį (Terminologija, Nr. 20, 2013, p. 96–122).

Teisės aktų terminų derinimas vieno langelio principu

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 7 d. nutarimą Nr. 998 „Dėl Europos Sąjungos teisės aktų projektų terminų lietuvių kalba derinimo“ (Žin., 2010, Nr. 84-4417) koordinuotas Europos Sąjungos institucijų pateiktų teisės aktų projektų terminų lietuvių kalba derinimas su Lietuvos valstybės institucijomis vieno langelio principu. Šį darbą atliko Kalbos komisijos sekretoriato Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyrius.

2013 m. iš Europos Sąjungos institucijų lietuvių kalbos padalinių buvo gauti 25 klausimai dėl įvairių sričių Europos Sąjungos teisės aktų projektų terminų lietuvių kalba. Atsakymai Europos Sąjungos institucijų lietuvių kalbos padaliniais parengti išvadas derinant su Lietuvos valstybės institucijomis.

Metų pabaigoje apsvaistyta Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengta užklausa dėl angl. *cost* atitikmenų lietuvių kalboje. Ši užklausa buvo derinta ir svarstyta bendrame Terminologijos ir Žodyno pakomisių, vėliau – Kalbos komisijos posėdžiuose kartu su Finansų ministerijos, Lietuvos banko, Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto, Lietuvos laisvosios rinkos instituto, UAB „Pačiolis“ ir kitais specialistais bei ekspertais. Sutarta, kad kaip ekonomikos ir valdymo apskaitos terminas lietuvių kalboje gali būti vartojamas skolinys *kaštai*, tačiau buhalterinėje apskaitoje šis terminas, kaip ir anksčiau, laikytinas neteiktinu.

Bendradarbiavimas su ES institucijomis terminijos klausimais

2013 m. balandžio 10 d. Liuksemburge įvyko Tarpinstitucinis terminologų pasitarimas, kuriame dalyvavo D. Vaišnienė ir A. Umbrasas. D. Vaišnienė skaitė pranešimą apie lietuvių kalbos technologijų būklę ir perspektyvas, mokslinių tyrimų kryptis ir strategiją, atkreipė dėmesį į viešųjų paslaugų, skirtų lietuvių kalbos plėtrai skaitmeninėje erdvėje, svarbą.

Kalbos komisija buvo viena iš birželio 7 d. vykusios 3-iosios Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos institucijų bei įstaigų terminologijos forumo (LTF) konferencijos organizatorių (kartu su Europos Komisijos Vertimo raštu generalinio direktorato Lietuvių kalbos departamentu, Europos Sąjungos Taryba ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija). A. Umbrasas buvo vienas iš konferencijos diskusijų grupės „Aplinkos, energetikos ir transporto problemos“ vadovų. Kalbos komisijos Terminologijos pakomisės pirmininkė A. Auksoriūtė ir A. Ivanauskienė dar kartą perrinktos į LTF koordinavimo grupę. Kaip šios grupės narė A. Ivanauskienė dalyvavo 4 telefoninėse grupės konferencijose, vykusiose Europos Komisijos atstovybėje Lietuvoje.

Lapkričio 15 d. A. Ivanauskienė ir A. Umbrasas dalyvavo Lietuvos banko ir Europos Komisijos Vertimo raštu generalinio direktorato Lietuvių kalbos departamento organizuotame seminare „Finansų ir bankų srities terminologijos ir vertimo problemos“.

5. Rūpinasi lietuvių kalbos diegimu į informacines technologijas

Kalbos technologijų pakomisė parengė Lietuvių kalbos plėtos informacinėse technologijose 2014–2020 m. gairių projektą. Projekto idėjos buvo aptartos su kalbos technologijų srityje dirbančių mokslo institucijų ir verslo įmonių atstovais.

Gairių projektui pritarta Kalbos komisijos 2013 m. spalio 24 d. posėdyje. Gairėse apžvelgiama lietuvių kalbos technologijų būklė ir jų plėtos galimybės, siūlomos priemonės aprėpia visavertės lietuviškos skaitmeninės aplinkos kūrimą (programinės įrangos lietuvinimą ir diegimą, skatinimą vartoti lietuviškus rašmenis ir pan.), skaitmeninių kalbos išteklių gausinimą, sakininės ir rašytinės kalbos technologijų kūrimą, sklaidą ir laisvą prieigą, kalbos technologijų pritaikymą viešosioms paslaugoms.

Lapkričio 20 d. bendrame Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto ir Informacinės visuomenės plėtos komiteto posėdyje nutarta siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvių kalbos plėtos informacinėse technologijose 2014–2020 m. gaires patvirtinti ir parengti jų įgyvendinimo priemonių planą.

Kalbos komisija, vykdydama Lietuvos Respublikos susisiektimo ministro 2012 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 3-40 patvirtinto Lietuvos informacinės visuomenės plėtos 2011–2019 metų

programos įgyvendinimo 2012–2014 metų priemonių plano 3.2.2 priemonę „Parengti Vyriausybės nutarimo dėl originalių lietuviškų arba lokalizuotų (išverstų į lietuvių kalbą) kompiuterinių programų naudojimo valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, visose viešosiose interneto prieigos vietose projektą“, parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl originalių lietuviškų arba lokalizuotų (išverstų į lietuvių kalbą) kompiuterinių programų naudojimo valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, visose viešosiose interneto prieigos vietose“ projektą. Projektas patektas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, kuri paprašyta nustatyta tvarka jį suderinti su suinteresuotomis institucijomis ir teikti Vyriausybei.

Prieš rengiant projektą atlikta valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių administracijų apklausa – paprašyta pateikti duomenų apie naudojamą programinę įrangą. Iš gautų atsakymų matyti, kad bendra padėtis nėra patenkinama: ministerijose ir joms pavaldžiose institucijose naudojama 39,5 proc., iš biudžeto finansuojamuose teatruose ir koncertinėse organizacijose – 27,4 proc., muziejuose – 26,3 proc. lokalizuotų programų. Taigi nemažoje dalyje valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojams neužtikrinama galimybė dirbti su lietuviškomis ar lokalizuotomis programomis (kai tokių versijų yra).

Dalyvauta susitikimuose dėl lietuvių kalbos diegimo informacinėse technologijose problemų, surengtuose Prezidento kanceliarijoje, Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo mokslo ir kultūros komitete, Susisiekimo ministerijoje.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai pateikta siūlymų dėl Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių plano. Pasiūlyta parengti programinės įrangos lokalizavimo strategiją, sukurti valstybinės kalbos informacinių, mokomųjų ir kt. išteklių valdymo infrastruktūrą, skirtą viešojo administravimo reikmėms ir tenkinančią visuomenės poreikius.

Pritarta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos parengtam Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos skaitmeninė darbotvarkė“ projektui.

Pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 3-40 patvirtintą Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos įgyvendinimo 2012–2014 metų priemonių planą vykdyta priemonė „Plėtoti Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įvertintų kalbos duomenų (Lietuvos Respublikos terminų banko, Konsultacijų banko ir kt.) bazes ir užtikrinti viešą jų prieigą“.

D. Vaišnienė ir V. Ragaišienė dalyvavo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro sudarytos Lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2009–2013 metų programos koordinavimo tarybos posėdžiuose.

Balandžio 3 d. Kalbos komisijoje surengtas pasitarimas su Seimo Informacijos technologijų ir telekomunikacijų departamento, Registrų centro Informacinių technologijų centro specialistais dėl galimybės vartoti lietuviškas kabutes valstybės institucijų duomenų bazėse, registruose.

Valstybinė kalbos inspekcija paprašyta pateikti informaciją, kas padaryta ir kas numatoma daryti, kad bet kokia komercinė ar kitokia trumposiomis žinutėmis (SMS) Lietuvos pirkėjams ir paslaugų vartotojams siunčiama informacija jos gavėjus mobiliojo ryšio telefonuose pasiektų parašyta lietuviškomis raidėmis. Inspekcija informavo apie teigiamus pokyčius šioje srityje.

6. Skelbia rekomendacijas dėl svetimžodžių atitikmenų, rūpinasi kalbos paveldu – tarmių ir etninių vietovardžių išsaugojimu, raštijos paminklų publikavimu ir kt.

Tęsti svetimžodžių lietuviškų atitikmenų skelbimo visuomenei darbai. Svetimžodžių atitikmenų sąrašas papildytas 24 žodžiais (protokolinis nutarimas Nr. PN-15), kelios dešimtys naujų svetimžodžių atitikmenų įtraukta į Konsultacijų banką.

Lietuvos Respublikos Seimas 2013-uosius buvo paskelbęs Tarmių metais. Kalbos komisija kartu su kitomis institucijomis įgyvendino 6 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. 1270 patvirtinto Tarmių metų priemonių plano priemones.

Vykdamt priemonę „Surengti diskusijų, tarpinstitucinių pasitarimų (konferencijų) ciklą, siekiant nustatyti nykstančias tradicijas, papročius ir tarmes kaip raiškos priemones ir pagrįsti jų išsaugojimo programų rengimo tikslingumą (prireikus parengti siūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei)“, surengtas ciklas susitikimų su savivaldybių švietimo ir kultūros įstaigų darbuotojais (etnografais, muziejaininkais, bibliotekininkais, pedagogais ir kt.), bendruomenių atstovais. Apibendrinusi 5 šalies regionuose vykusių susitikimų (dalyvavo 37 savivaldybių atstovai) medžiagą, Kalbos komisijos suburta tarpinstitucinė darbo grupė iš ministerijų, Savivaldybių asociacijos, aukštųjų mokyklų, Lietuvių kalbos instituto atstovų parengė rekomendacijas Vyriausybei, kaip išsaugoti tarmes, kartu stiprinti lietuvių kalbą, kultūrą ir pilietiškumą.

Parengta, išleista ir visuomenei pristatyta tarmių medžiagos rinkimo instrukcija „Visos tarmės gražiausios...“ (sudarė D. Mikulėnienė ir V. Ragaišienė).

Gegužės 7 d. D. Vaišnienė, V. Ragaišienė ir kiti sekretoriato darbuotojai dalyvavo Lietuvos mokslų akademijoje vykusioje diskusijoje „Lietuvos tarmių raida, jų vertė ir savivertė“.

Gegužės 15 d. kartu su Lietuvių kalbos institutu surengta mokslinė konferencija „Kalbiniai Antano Baranausko skaitymai: stereotipai ir XXI a. įžvalgos“, skirta pirmosios tarmių klasifikacijos ir pirmojo tarmių žemėlapio sukaktims paminėti. Mokslinius pranešimus skaitė D. Vaišnienė ir V. Ragaišienė.

Gegužės 28 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje buvo atidaryta Tarmių metams skirta paroda „Lietuvių tarmėtyros dokumentika“, kurią parengė Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Šilutėje vykusioje Jaunųjų filologų olimpiadoje Tarmių metų proga Kalbos komisijos įsteigtas apdovanojimas už geriausią darbą, susijusį su tarmėmis, įteiktas Viktorijai Bakstytei, Skuodo rajono Mosėdžio gimnazijos mokinei, tyrusiai žemaitiškai parašytas mokinių trumpasias žinutes.

D. Vaišnienė Tarmių metų renginiuose Adakavo bendruomenės namuose (Tauragės r.) ir Eržvilko gimnazijoje (Jurbarko r.) skaitė paskaitą „Tarmės – gyvoji kalbos dvasia“, dalyvavo Lietuvos edukologijos universiteto surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Tarmių metams baigiantis – ateities refleksijos“, Anykščiuose vykusiame tarmių festivalyje „Kalbom iškalbėsiu, giesmėm išgiedosiu“ (skaitė pranešimą konferencijoje „Tarmės ir kūrybinės industrijos“ ir dalyvavo apskritojo stalo diskusijoje „Tarmių metai ir Lietuvos regionų plėtra: *quo vadis*, arba kas toliau?“).

Pagal Valstybinės kalbos norminimo, vartojimo, ugdymo ir sklaidos 2006–2015 m. programą 2013 m. Lietuvių kalbos institute baigti rengti du lietuvių kalbai ir kultūrai reikšmingi senosios raštijos paminklai – „Samuelio Boguslavo Chylinskio Biblija. II tomas. Naujasis testamentas“ ir Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos rankraščio „Tayslós augumyynis kóremy taalpynas augimys...“ 2-oji dalis. Iš XIX a. pab.–XX a. pr. rašytinių šaltinių sudarytas žodynas „Mato Slančiausko ir jo pagalbininkų pasakojamosios tautosakos rinkinių leksika“.

7. Rūpinasi kalbos būkle švietimo įstaigose, visuomenės informavimo priemonėse, leidyboje, mokslo veikloje, viešajame gyvenime ir kitose srityse

Vadovėlių kalbos taisyklingumo vertinimas

Vadovėlių vertinimo pakomisė apsvartė 15 bendrojo lavinimo vadovėlių (kai kurie vadovėliai kelių dalių, iš viso apsvarstyta 18 vadovėlių rankraščių knygu). Kalbos taisyklingumą patvirtinanti žyma iš karto suteikta 8 knygoms, 3 knygos gražintos leidykloms taisyti. 7 knygos buvo perleidžiamų vadovėlių rankraščiai, dėl jų teikta pastabų.

Pradėta 2010–2013 metais išleistų aukštųjų mokyklų vadovėlių kalbos taisyklingumo patikra. Vadovėlių vertinimo pakomisė įvertino 27 vadovėlių kalbą: 4 vadovėlių kalba atitiko taisyklingumo reikalavimus, 1 vadovėlio atitiko iš dalies (buvo taisytinų dalykų), 22 vadovėlių kalba neatitiko taisyklingumo reikalavimų (juose rasta didelių žodyno, sintaksės, skyrybos, rašybos klaidų). Dėl šių vadovėlių kalbos parengti raštai leidykloms ir aukštosioms mokykloms.

Ugdymo plėtotės centre surengtame seminare „Švietimo tyrimų rezultatai ir vadovėlių tobulinimo gairės“ Bendrojo skyriaus vedėja Aurelija Dvylytė perskaitė pranešimą „10 metų vadovėlių vertinimo Valstybinėje lietuvių kalbos komisijoje apžvalga ir aktualijos“. Pabrėžta, kad bendrojo lavinimo dalykų vadovėlių kalbos vertinimas Kalbos komisijoje pasiteisino, vadovėliai rengiami daug kokybiškiau, kiekvienais metais mažėja leidykloms gražinamų taisyti vadovėlių.

Kiti su švietimo sritimi susiję darbai

A. Dvylytė konsultavo Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komisijos nares Lietuvių kalbos ir literatūros baigiamųjų darbų kalbos vertinimo aprašo rengimo klausimais. A. Dvylytė ir Kalbos konsultacijų grupės vadovė Sigita Sereikienė pateikė daug dalykinių ir redakcinių pastabų. Rekomenduota iš aprašo išbraukti (t. y. nelaikyti klaidomis) tuos kalbos dalykus, kurie knygose „Kalbos patarimai“ vertinami kaip bendrinės kalbos normos (šalutiniai jų variantai), į aprašą netraukti nevienodai kalbininkų vertinamų dalykų. Padėta suformuluoti nuostatas dėl žargonų, svetimybų ir kt.

Parengtu Baigiamųjų darbų kalbos vertinimo aprašu naudotasi vertinant 2013 m. baigiamuosius mokinių darbus. Papildytas aprašas 2013 metų gruodį pateiktas svarstyti Kalbos komisijos pakomisių nariams.

D. Vaišnienė dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos sudarytoje darbo grupėje, rengusioje Lietuvių kalbos ugdymo bendrojo lavinimo programas vykdančiose mokyklose 2010–2014 metų strategijos įgyvendinimo priemonių planą mokinių bendrojo (skaitymo, rašymo) ir kultūrinio raštingumo aukštesniems pasiekimams užtikrinti.

Vasario 27 d. D. Vaišnienė ir A. Dvylytė dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos surengtame darbo grupės posėdyje, kuriame aptartas priemonių planas, skirtas aukštesniems mokinių bendrojo (skaitymo, rašymo) ir kultūrinio raštingumo pasiekimams užtikrinti. Per posėdį pasikeista idėjomis, įžvalgomis, kas trukdo ir kas padėtų augti mokinių raštingumui. Kovo 14 d. ministerijoje dar kartą aptarti pasiūlymai dėl mokinių raštingumo gerinimo priemonių.

D. Vaišnienė dalyvavo kovo 27 d. Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete svarstant Bendrojo (skaitymo ir rašymo) ir kultūrinio raštingumo pagerinimo priemonių plano projektą.

Balandžio 22 d. D. Vaišnienė dalyvavo Lietuvos edukologijos universiteto rektorato posėdyje. Jame aptartos specialybės kalbos dėstymo problemos bei raštingumo gerinimo priemonės, kurias rengiasi įgyvendinti Kalbos komisija.

Rugsėjo 30 d. su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos vadovybe aptarta, kaip galima būtų gerinti kariūnų raštingumą, stiprinti specialybės kalbos įgūdžius. Sutarta, jog Kalbos komisija teiks reikalingą pagalbą Lietuvos karo akademijos dėstytojams ir studentams.

Kalbos komisijos atstovai dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos surengtame pasitarime dėl Lietuvių kalbos ir literatūros 2014 m. brandos egzamino vertinimo instrukcijos. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetui pateikti siūlymai nemažinti funkcinio lietuvių kalbos raštingumo reikalavimų nustatant lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino vertinimo normas.

Kovo 26 d. D. Vaišnienė dalyvavo Rytų Lietuvos mokytojų sąjungos konferencijoje, kurioje aptartos aktualios Rytų Lietuvos švietimo problemos.

Vytauto Didžiojo universitete surengtame seminare mokytojams pristatyta pagal Lietuvių bendrinės kalbos, tarmių ir kitų kalbos atmainų funkcionavimo ir kaitos tyrimų 2011–2020 m. programą VDU vykdyto tyrimo „Jaunimo kirčiavimo polinkiai: bendrinės kalbos normos ir šnekamosios kalbos kirčiavimo tendencijos“ metodika ir rezultatai. Seminare pranešimus skaitė Kalbos komisijos narys Bonifacas Stundžia ir Programų skyriaus vedėja Vilija Ragaišienė, diskutacijai vadovavo D. Vaišnienė.

Kalbos komisijoje lankėsi Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto studentų, būsimų redaktorių, grupė. Jie supažindinti su Kalbos komisijos struktūra ir sekretoriato veikla, stebėjo Terminologijos pakomisės posėdį, dalyvavo seminare-diskusijoje apie terminologiją, bendravo su kalbos konsultantais.

D. Vaišnienė dalyvavo Lietuvos jaunųjų filologų konkurso darbų vertinimo komisijoje.

Kalbos komisija buvo viena iš gegužės 10 d. Lietuvos edukologijos universitete vykusios 2-osios šalies 9–12 klasių mokinių tiriamųjų ir kūrybinių darbų konferencijos „Aš ir kalba“ rėmėjų.

Kalbos komisija prisidėjo prie šeštojo nacionalinio moksleivių konkurso „Švari kalba – švari galva“ organizavimo. Konkurso tikslas – paskatinti moksleivius elektroninėje terpėje vartoti lietuviškus rašmenis ir taisyklingą lietuvių kalbą. 2013 m. konkurso pirmajame etape dalyvavo per 8000 mokinių iš 540 šalies mokyklų.

Kartu su Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir kultūros komitetu prisidėta organizuojant Lietuvos moksleivių sąjungos įgyvendinamos programos „Kalbą kuriu AŠ!“ atidarymą ir kitus renginius. Programos tikslas – priminti moksleiviams taisyklingos kalbos svarbą, atkreipti dėmesį į raštingumo menkėjimą, kūrybiškai keisti esamą padėtį.

Kalbos konsultacijos internetu ir telefonu

2013 m. Kalbos konsultacijų grupė suteikė apie 37 200 kalbos konsultacijų, iš jų internetu 13 200, telefonu apie 24 000. VĮ Registrų centrui per specialią elektroninę sistemą suteiktos 12 466 konsultacijos dėl juridinių asmenų pavadinimų atitikties lietuvių bendrinės kalbos normoms. Per dieną atsakoma maždaug į 180 klausimų.

Internetiniame Kalbos konsultacijų banke per metus žiūrėta daugiau kaip 2 mln. rodinių. Apibendrinti Konsultacijų banko lankytojų 2013 metais atliktos paieškos ir pateiktų užklausų rezultatai rodo, kad daugiausia domėtasi ir ieškota informacijos leksikos (40 proc.) ir sintaksės (27 proc.) klausimais. Padidėjo domėjimasis rašybos dalykais (trečia vieta, 14 proc. visų klausimų). Ketvirtą vietą užima skyryba (9 proc.), penktą – žodžių daryba (5 proc.), morfologija (4 proc.), toliau kirčiavimas ir tartis (1 proc.), kita (1 proc.). Palyginti su 2012 m., daug dažniau domėtasi leksikos ir rašybos dalykais. Toks susidomėjimas sietinas su konsultacijų dėl juridinių asmenų pavadinimų taisyklingumo teikimu, šie klausimai aktualiausi renkantis juridinio asmens pavadinimą.

Nuo 2013 m. gegužės 1 d., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1452 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro įsteigimo ir Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinus Juridinių asmenų registro nuostatų pakeitimus, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos konsultantai VĮ Registrų centrui teikė konsultacijas dėl juridinių asmenų pavadinimų atitikties lietuvių bendrinės kalbos normoms. Iš 12 466 suteiktų konsultacijų 65 proc. pavadinimų buvo įvertinti kaip atitinkantys bendrinės kalbos normas, 35 proc. – kaip jų neatitinkantys. 15 proc. pavadinimų neigiamai įvertinta dėl formalių rašybos reikalavimų nesilaikymo. 12 proc. netinkamų pavadinimų sudarė ne lietuvių kalbos arba neteiktini dirbtiniai žodžiai, 8 proc. neigiamai įvertinta dėl įvairių kitų priežasčių (rašybos klaidų, gramatiškai nesuderintų junginių, netaisyklingų lotyniškų pavadinimų, santrumpų ir skaitmenų pavadinimuose).

Gegužės mėn., pradėjus vertinti juridinių asmenų pavadinimų atitiktį bendrinės kalbos normoms, tinkamų ir netinkamų pavadinimų skaičius buvo apylygis (atitinkamai 52 ir 48 proc.). Vėliau, įmonių steigėjams susipažinus su pavadinimams keliamais reikalavimais, teigiamai vertinamų pavadinimų procentas padidėjo iki 60 ir daugiau (rugsėį siekė 73 proc.). Nelietuviškų pavadinimų sumažėjo nuo 19 iki 8 proc. Mažėja ir neigiamai dėl formalių reikalavimų nesilaikymo vertinamų pavadinimų: gegužę jų buvo 20, gruodį – 13 proc.

Visuomenės kalbiniam švietimui skirtos priemonės

Kalbos komisijos užsakymu paskelbta 212 teminių spaudos leidinių puslapių, finansuotos 184 televizijos laidos (žr. 1 priedą).

Nemokamai viešosioms bibliotekoms perduoti 685 visuomenės švietimui ir mokymui (si) skirti lituanistiniai leidiniai.

2013 m. po dvejų metų pertraukos surengtas Nacionalinio diktanto konkursas. Pirmajame konkurso etape dalyvavo apie 3000 žmonių, 80 geriausiai pasirodžiusių dalyvių varžėsi finale. Diktantas buvo rašomas visose Lietuvos savivaldybėse ir 26 Lietuvos atstovybėse užsienyje, jį

savarankiškai rašė ir kai kurios užsienio lietuvių bendruomenės. Kalbos komisija buvo diktanto rengėjo savaitraščio „Atgimimas“ partnerė. Gegužės 7 d. prezidentūroje per 6-ojo Nacionalinio diktanto konkurso šventinį renginį D. Vaišnienė pasakė kalbą.

Dviem 42-ojo tarptautinio jaunimo epistolinio rašinio konkurso dalyviams įteikti Kalbos komisijos prizai už taisyklingą, sklandžią ir stilingą kalbą. Šį konkursą rengia Pasaulinės pašto sąjungos Tarptautinis biuras kartu su UNESCO.

8. Bendradarbiauja su Kalbos inspekcija ir kalbos tvarkytojais, teikia konsultacijas kalbos vartosenos ir kalbos politikos klausimais

Kalbos inspekcijai persiūsta nagrinėti pagal kompetenciją 4 raštai ir 25 elektroniniai laiškai apie galimai netaisyklingus kalbos vartojimo atvejus.

Apsvarstyta Kalbos inspekcijos 2011 m. veiklos ataskaita.

Valstybinė kalbos inspekcija paprašyta patikrinti, ar savivaldybių civilinės metrikacijos skyriai, registruodami civilinės būklės aktus, nepažeidžia kalbos reikalavimų. Inspekcija patikrino Vilniaus r. savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriaus 2012 m. registruotus, įtrauktus į apskaitą civilinės būklės aktų įrašus.

Palaikomi ryšiai su savivaldybių kalbos tvarkytojais. Jiems suteikta apie 300 konsultacijų el. paštu ir telefonu.

D. Vaišnienė susitiko su Šiaulių miesto, Utenos ir Anykščių rajonų savivaldybių darbuotojais, atsakingais už valstybinės kalbos priežiūrą. Aptarti valstybinės kalbos kontrolės įgyvendinimo klausimai.

9. Įgyvendina kitas teisės aktų nustatytas funkcijas

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai pagal kompetenciją pateikta informacija Lietuvos periodiniam pranešimui pagal Jungtinių Tautų tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo.

Lietuvos Aukščiausiajam Teismui pateiktas atsiliepimas į kasacinį skundą civilinėje byloje. Atsiliepime priminta, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1999 m. spalio 21 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ išaiškino, jog asmens vardas ir pavardė piliečio pase turi būti rašomi valstybine kalba.

Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pateikta nuomonė dėl administracinėje byloje nagrinėto klausimo, ar Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. vasario 20 d. įsakymas Nr. V-109 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymo Nr. V-1197 „Dėl brandos egzaminų ir įskaitų programų patvirtinimo“ pakeitimo“ neprieštarauja kai kuriems Lietuvos Respublikos Konstitucijos straipsniams. Atsiliepime teismui pabrėžta, kad Lietuvos Respublikos įstatymai aiškiai reglamentuoja valstybinės lietuvių kalbos mokymą: jos turi būti išmokoma tokiu pačiu lygiu visose šalies bendrojo ugdymo mokyklose, taigi ir mokymosi pasiekimų patikrinimas privalo būti visiems vienodas.

Vilniaus apygardos teismui pateiktas atsiliepimas į prašymą dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį teismą civilinėje byloje. Pareikšta nuomonė, kad pareiškėjų prašymas kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su klausimu, ar Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimas „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ neprieštarauja Konstitucijai, netenkinamas, nes į šį klausimą Konstitucinis Teismas yra atsakęs 1999 m. spalio 21 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Vilniaus miesto apylinkės teismui pateiktos 2 išvados, kuriose išdėstyti kalbiniai argumentai, kodėl moteriai, po santuokos pasirinkusiai sutuoktinio pavardę, negali būti suteikiama

vyriškos formos pavardė. J. Palionytė ir vyriausiasis juriskonsultas Saulius Česnavičius Kalbos komisijai atstovavo 3 teismo posėdžiuose. Teismas priėmė sprendimą netenkinti pareiškėjos prašymo.

Vilniaus miesto apylinkės teismui pateikta išvada, kuria remdamasis teismas pripažino pareiškėjui galimybę pakeisti tarminę (ir galinčią turėti pajuokiamą reikšmę) pavardės formą į bendrinėje kalboje vartojamą formą. Kalbos komisijos vyriausioji specialistė Aistė Pangonytė ir S. Česnavičius dalyvavo 2 teismo posėdžiuose.

Pateikta kalbinė išvada Klaipėdos miesto apylinkės teismui dėl asmenvardžių – dviejų vaiko vardų ir dviejų pavardžių – rašymo. Nurodytos galimos formos.

J. Palionytė ir A. Pangonytė dalyvavo Jungtinių Tautų Geografinių pavadinimų ekspertų grupės (UNGEGN) Baltijos skyriaus Lietuvos ekspertų posėdžiuose. 28-ajai UNGEGN sesijai (vyks 2014 m. Niujorke) kartu su kitomis atsakingomis institucijomis parengta Lietuvos ekspertų ataskaita – Baltijos skyriaus ataskaitos priedas.

D. Vaišnienė kovo 5 d. dalyvavo Britų tarybos vykdomo tarptautinio projekto „Europos kalbų lobynas: daugiakalbystės politikos ir praktikos tendencijos Europoje“ baigiamojoje konferencijoje. Projektas, kuriame kaip partnerė dalyvavo Valstybinė lietuvių kalbos komisija, turėtų paskatinti Europos politikos formuotojus ir praktikus daugiau bendradarbiauti kuriant daugiakalbystės politiką ir gerąsias praktikas, skatinančias kalbų mokymąsi ir kalbinę įvairovę visoje Europoje. Konferencijoje pateiktos rekomendacijos dėl daugiakalbystės strategijos, siekiama skatinti kaimynų kalbų mokymąsi. Taip pat siūloma stiprinti oficialiosios valstybinės kalbos, kaip sėkmingo visuomenės gyvavimo ir žinių kūrimo pagrindo, mokymą. Projekto rekomendacijas D. Vaišnienė pristatė Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto ir Seimo Europos informacijos biuro organizuotoje „Europos savaitės 2013“ diskusijoje „Ar Europos Sąjunga skiria pakankamai dėmesio daugiakalbystės politikos įgyvendinimui?“

Kovo 28 d. projekto „Inovatyvios gimtosios lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo programos įgyvendinimas“ organizatorių surengtoje diskusijoje dalyvavo D. Vaišnienė (buvusi projekto vadovė).

Gegužės 8 d. vyko Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdis tema „Lietuvių kalbos vartojimo, jos išsaugojimo užsienyje ir Lietuvoje problemos“. Posėdyje D. Vaišnienė skaitė pranešimą „Lietuvių kalbos sklaidos galimybės ir kryptys“.

Gegužės 15 d. ES institucijų vertėjams surengtuose Lietuvos pasirengimo pirmininkauti kursuose Seime pristatyta Kalbos komisijos veikla. D. Vaišnienė supažindino vertėjus su Kalbos komisijos struktūra, funkcijomis ir uždaviniais. A. Dvylytė papasakojo apie VLKK pakomisių darbą, teikiamas konsultacijas, Konsultacijų banką. Svetimžodžių keitimo lietuviškais atitikmenimis skyriaus vedėja Audra Ivanauskienė pristatė terminų tvarkybą, Terminų banką.

Liepos 10 d. Kalbos komisijoje lankėsi Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos Patariamojo komiteto ekspertės Emilia Drumeva (Bulgarija), Anastasia Crickley (Airija) ir Charlotte Altenhöner-Dion (ET Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos sekretoriatas). Viešnios domėjosi komisijos veikla, kai kuriais teisiniais kalbų vartojimo aspektais.

Rugsėjo 18 d. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinio skaitmeninio ir VEPS centras surengė pasitarimą dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės asmenvardžių bei vietovardžių autoritetinių įrašų rašymo ir jų integracijos į Bendrą asmenvardžių, vietovardžių ir istorinės chronologijos duomenų bazę (BAVIC). Diskusijoje dalyvavusios Kalbos komisijos atstovės D. Vaišnienė, J. Palionytė ir A. Pangonytė pabrėžė, kad istorinių asmenvardžių, vietovardžių pagrindinio varianto klausimai spręstini bendromis istorijos, geografijos ir vardyno specialistų pastangomis.

Rugsėjo 25–26 d. Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai proga Seime vyko konferencija „Vienijanti įvairovė: kalbų reikšmė mobilumui, darbui ir aktyviam pilietiškumui“. Ją organizavo Europos Komisija, Lietuvių kalbos institutas, Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir Vilniaus universiteto Vertimo studijų katedra. Konferencijoje dalyvavo įvairių sričių specialistai iš

visų Europos Sąjungos šalių: mokslininkai, mokytojai, daugiakalbystės, kalbinių technologijų ekspertai, taip pat politikai, įvairių organizacijų, verslo atstovai. Konferencijoje dalintasi patirtimi, aptarti daugiakalbystės palaikymo ir skatinimo, kalbų mokymosi ir mokymo klausimai. D. Vaišnienė konferencijoje skaitė pranešimą.

Rugsėjo 27–28 d. Vilniuje vyko metinė Europos nacionalinių kalbų institucijų federacijos (EFNIL) konferencija „Vertimas raštu ir žodžiu Europoje“. Ją kartu su EFNIL'u rengė Lietuvai atstovaujanti federacijos narė Lietuvių kalbos institutas ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Spalio 11 d. D. Vaišnienė Seinuose dalyvavo Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų lituanistų konferencijos „Mūsų kalba – mūsų tekstai – mūsų gyvenimai“ diskusijoje „Viešoji lietuvių kalbos politika – jos uždaviniai šiandien“.

D. Vaišnienė skaitė pranešimus Lietuvos kultūros kongreso konferencijoje „Lietuvių kalba šiandien“, projekto „Virtuali trečiųjų šalių piliečių akademija“ baigiamosiose konferencijose. Vilniaus Gedimino technikos ir Lietuvos edukologijos universitetų surengtoje konferencijoje „Specialybės kalbos studijos bendroje Europos aukštojo mokslo erdvėje: teorija ir praktika“ skaitė pranešimą „Valstybinė kalba aukštojoje mokykloje: vertybė ar trukdis“.

Surengti 7 Kalbos komisijos strateginio planavimo darbo grupės pasitarimai, parengtas institucijos strateginis 2013–2015 m. veiklos planas ir strateginio 2014–2016 m. veiklos plano projektas, 2012 m. veiklos ataskaita.

Kalbos komisijos 2013 metų strateginiame plane numatyti darbai atlikti, planuoti rezultatai pasiekti. Svarbiausi veiksniai, padėję įgyvendinti užsibrėžtus uždavinius, buvo šie: racionalus žmogiškųjų išteklių ir asignavimų naudojimas, ilgametis norminamosios veiklos įdirbis, glaudus bendradarbiavimas su kitomis valstybės institucijomis ir įvairių sričių specialistais, kt.

Komisijos pirmininkė

Daiva Vaišnienė